

KØBENHAVNS KOMMUNE

NOTAT

November 2010

Sagsnr.
2010-36013

Dokumentnr.
2010-402611

Tina Holck

KØBENHAVNS KOMMUNES HANDICAPPOLITIK

2011-2017

MÅLSÆTNINGER OG
PRINCIPPER

INDHOLDSFORTEGNELSE

<u>Forord</u>	3
<u>1. Sådan får handicappolitikken liv</u>	4
<u>2. Målgruppe for handicappolitikken</u>	6
<u>3. Målsætninger for Københavns Kommune</u>	8
<u>3.1 Tværgående målsætninger</u>	8
<u>3.1.1 Bolig</u>	8
<u>3.1.2 Uddannelse</u>	8
<u>3.1.3 Beskæftigelse</u>	8
<u>3.1.4 Støtte, social tryghed og koordination</u>	9
<u>3.1.5 Sundhed</u>	10
<u>3.1.6 Tilgængelighed</u>	11
<u>3.1.7 Kultur og fritid</u>	12
<u>3.2 Målsætninger for udvalgte grupper</u>	13
<u>3.2.1 Børn og unge med handicap</u>	13
<u>3.2.2 Overgang fra barn til voksen</u>	15
<u>3.2.3 Når du bliver ældre</u>	15
<u>3.3 Interne målsætninger i Københavns Kommune</u>	15
<u>3.3.1 Oplysning om handicapgruppernes behov og mangfoldighed</u>	15
<u>3.3.2 Tværgående, intern rådgivning</u>	16
<u>3.3.3 Rekruttering og fastholdelse i Københavns Kommune</u>	16
<u>3.3.4 Sektoransvar og mainstreaming</u>	17
<u>4. Principper for handicapindsatsen</u>	18
<u>4.1 Kompensation</u>	18
<u>4.2 Sektoransvar</u>	18
<u>4.3 Ligebehandling</u>	19
<u>4.4 Solidaritet</u>	20
<u>4.5 Ligeværd, anerkendelse og personlig autonomi</u>	20
<u>4.6 Synliggørelse og bevidstgørelse</u>	21
<u>4.7 Inklusion og specialisering</u>	21
<u>5. Kilder</u>	22

Forord

København skal være en by, hvor børn, unge, voksne og ældre med handicap kan leve det liv, de ønsker. Det skal handicappolitikken bidrage til.

Handicappolitikken er målrettet borgere med handicap, men politikken er også vedrørende for andre borgere i Københavns Kommune – både borgere, der lever med en funktionsnedsættelse samt pårørende til mennesker med et handicap og borgere, der ikke direkte er i berøring med handicapområdet, men som alligevel i perioder i deres liv har behov for, at der er gjort overvejelser om, hvordan byens tilbud og services bedst imødekommer deres behov i. Eksempelvis vil mange forskellige borgere få gavn af, at byen bliver mere tilgængelig.

Handicappolitikken er også for alle medarbejdere i Københavns Kommune. Ideelt set skal samtlige medarbejdere indtænkte handicapaspektet i deres beslutninger og planer. Her er vi ikke helt endnu, men nu tager vi et skridt på vejen.

Københavns Kommune vedtog sin første handicappolitik i 2005. I den forbindelse blev visionen om ligebehandling i alle kommuners tilbud formuleret, herunder, at København skal være tilgængelig for alle.

I 2009 ratificerede Danmark FN's handicapkonvention, hvilket er en god anledning til at formulere en ny handicappolitik.

En handicappolitik er i sig selv en abstrakt størrelse, da politikken stikker de helt overordnede retningslinjer. Derfor bliver handicappolitikken fulgt op af konkrete handleplaner med målbare initiativer.

Mange mennesker har bidraget til tilblivelsen af politikken. Københavns Handicapråd har spillet en stor rolle i udarbejdelsen af handicappolitikken, og rådet har blandt andet afholdt en række dialogmøder, hvor borgere har bidraget med mange gode og konstruktive input til politikken.

Venlig hilsen

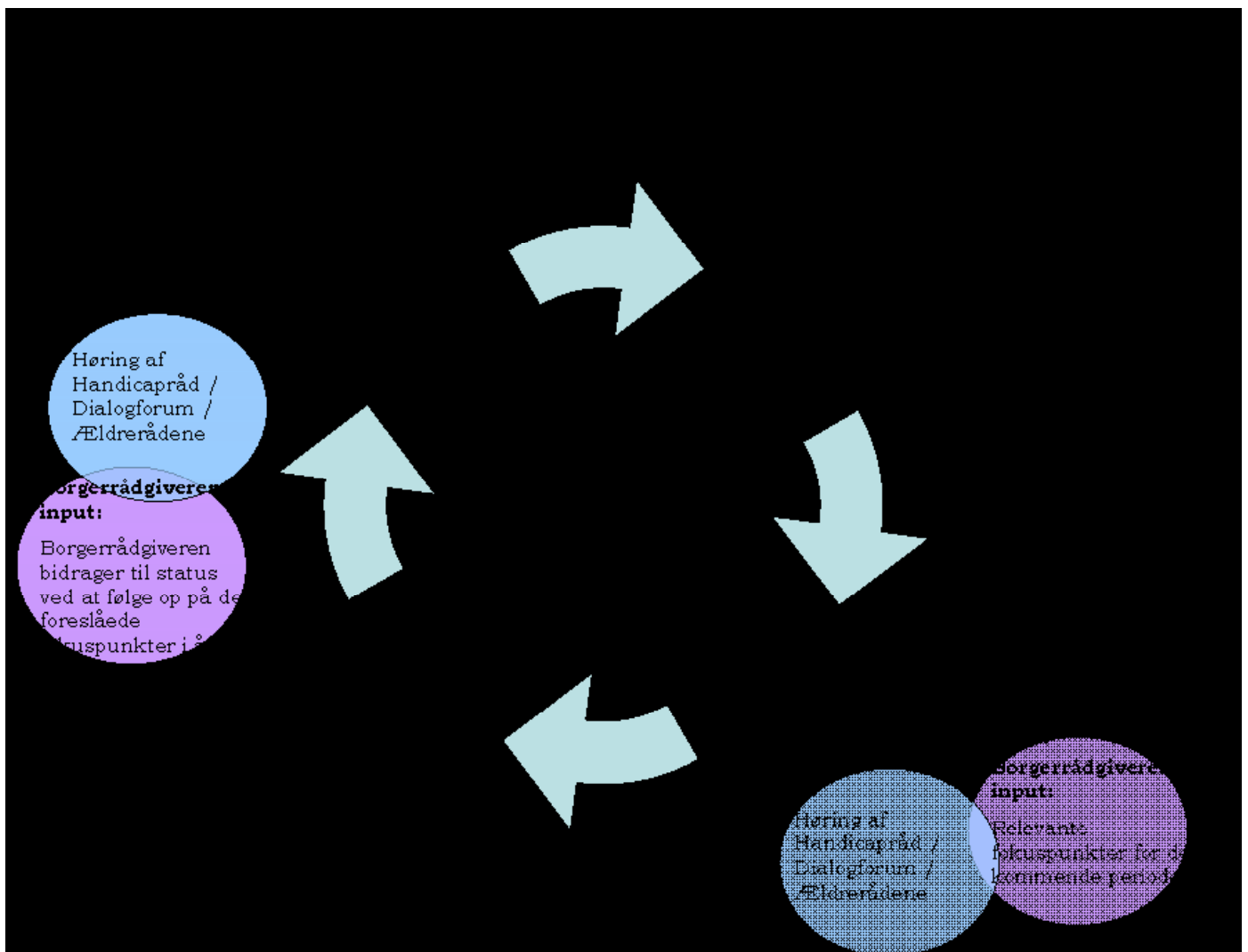
Mikkel Warming
Socialborgmester,
Handicaprådet,
Københavns Kommune

Janne Sander
Formand for
Københavns Kommune

1. Sådan får handicappolitikken liv

Handicappolitikkens cyklus

Handicappolitikken indeholder dels de generelle principper og dels målsætninger, som gælder indtil 2017. Københavns Kommunes forvaltninger skal formulere de konkrete initiativer, der kan opfylde handicappolitikkens målsætninger. De konkrete initiativer skal forvaltningerne følge op på i en statusbeskrivelse, som Borgerrepræsentationen skal behandle hvert andet år. Socialforvaltningen er tovholder på statusbeskrivelsen. Der udarbejdes handleplaner hvert andet år samtidig med status. Handleplanerne er gældende for en periode på 2 år.

Handicapbegrebet

Det er vigtigt at konkretisere forskellen mellem en funktionsnedsættelse og et handicap. FN har defineret det miljørelaterede handicapbegreb:

Det miljørelaterede handicapbegreb

Funktionsnedsættelse + Barriere = Handicap

Funktionsnedsættelse + Kompensation = Lige muligheder

(FN's Standardregler om Lige Muligheder for Handicappede)

Denne betegnelse adskiller betydningerne funktionsnedsættelse og handicap. Det er relationen mellem et menneske med funktionsnedsættelse og dets omgivelser, der er væsentlig. Betegnelsen handicap betyder her tab eller begrænsning af mulighederne for at deltage i samfundslivet på lige fod med andre. Det er således kun, hvis man ikke bliver kompenseret for sin funktionsnedsættelse, at man har et handicap.

Kompensationsprincippet medfører, at Københavns Kommune skal kompensere borgere med funktionsnedsættelse, så de populært sagt ikke længere er *handicappede*.¹ Det er samtidig Københavns Kommunens mål at bidrage til, at borgere med handicap udnytter egne ressourcer, så de i videst muligt omfang er i stand til at klare sig selv.

---

¹ I politikken vil både *funktionsnedsættelse* og *handicap* blive anvendt for den sproglige lethed skyld. Tilsvarende er det heller ikke fundet relevant at benævne politikken som andet end *handicappolitik*.

2. Målgruppe for handicappolitikken

I FN's Handicapkonvention omfatter personer med handicap:

"Personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre" (FN's Handicapkonvention, s. 8).

Dette betyder konkret personer, som har funktionsnedsættelser i forhold til mobilitet og bevægelse, synet eller hørelsen; personer, der har vanskeligt ved at læse eller skrive; personer, der har kraftige gener som følge af allergier samt personer, der har kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser.

Københavns Kommune tager udgangspunkt i definitionen formuleret i FN's Handicapkonvention. I handicappolitikken er der imidlertid ikke direkte fokus på målgruppen borgere med psykisk funktionsnedsættelse. Dette skyldes den eksisterende målgruppeopdeling i København Kommune i henholdsvis handicapområdet og psykiatriområdet, hvor indsatsen over for sindslidende er formuleret i Plan for Københavns Kommunes socialpsykiatri.

I bilag 1, som er tilgængeligt på Københavns Kommunes hjemmeside, fremgår en beskrivelse af forskellige typer funktionsnedsættelser samt en oversigt over opmærksomhedspunkter og kompensationsmuligheder i forhold til de forskellige funktionsnedsættelser. Bilaget skal fungere som et redskab til sagsbehandlere, udviklingskonsulenter mv., der skal tage højde for forskellige grupper ved planlægning af nye, generelle initiativer.

Københavns kendetegn

En analyse af københavnere med handicap (Særanalyse af Handicap og København, SFI, 2009) viser, at:

- Uddannelsesniveaulet blandt mennesker med handicap er højere i København end resten af landet.
- En langt højere andel af funktionsnedsættelserne er erhvervet, dels i fritiden men også som følge af psykisk belastning.
- Færre københavnere med handicap er gift, og desværre føler mange sig ensomme. En stor del har dog et stærkt netværk af venner og familie.
- Mange københavnere er pårørende til et menneske med funktionsnedsættelse.

- Færre københavnere har betænkeligheder ved at arbejde sammen med mennesker med handicap.

Dette indikerer, at handicapindsatsen i Københavns Kommune skal:

- Fastholde fokus på tilgængelighed til uddannelsesinstitutionerne.
- Sætte fokus på forebyggelse i form af arbejdsmiljø men også på trafikken, som er skyld i mange ulykker, der medfører funktionsnedsættelser.
- Sørge for at tilbyde attraktive tilbud til styrkelse af netværk for borgere med handicap.
- Trække på de pårørendes ressourcer i forhold til at skabe dialog og udvikling.
- Fokuserer på rummelighed på arbejdsmarkedet.

Målgruppens omfang

Der findes ikke præcise, statistiske opgørelser af antallet af mennesker med handicap. Dog viser en landsdækkende undersøgelse foretaget af SFI, at mennesker, der selv oplever at have en funktionsnedsættelse, udgør ca. 15 procent af befolkningen. I København vil det svare til omkring 80.000 borgere.

Nogle borgere har en livslang eller langvarig funktionsnedsættelse med behov for en livslang eller langvarig compensation, mens andre borgere derimod har behov for en midlertidig og intensiv compensation, som understøtter udviklingen af borgerens egne ressourcer, så borgeren på sigt bliver i stand til at klare sig selv.

Derudover henvender en handicappolitik sig også til de mange borgere, som ikke har en funktionsnedsættelse i traditionel forstand, men som midlertidigt har nogle særlige behov, eksempelvis i forhold til tilgængelighed. For eksempel er forældre med barnevogne afhængige af, at København er tilgængelig at færdes i.

3. Målsætninger for Københavns Kommune

Målsætningerne er inddelt på tre måder: **Tværgående**, som retter sig mod borgere med handicap på tværs af alder og livssituation, **for udvalgte grupper**, som retter sig mod grupper, der kan være særligt sårbare eller som eksempelvis kan have et større koordinationsbehov, og **interne**, som retter sig mod medarbejdere i Københavns Kommune.

3.1 Tværgående målsætninger

3.1.1 Bolig

Borgere har forskellige boligbehov gennem livet, for eksempel ønsker unge med handicap ofte en bolig i ungemiljøer, men vil måske senere gerne have en familiebolig.

København vil sikre, at:

- Boliger til borgere med handicap så vidt muligt integreres i de almindelige boligområder for at forbedre inklusionen.
- Kommunens boligkapacitet svarer til efterspørgslen.
- Boligmassen er vidtspektret og differentieret for at imødekomme de mange forskellige behov.

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS ARTIKEL 19: KOMMUNEN SKAL SIKRE...
... AT PERSONER MED HANDICAP HAR MULIGHED FOR AT VÆLGE DERES BOPÆL, SAMT HVOR OG MED HVEM DE VIL BO, PÅ LIGE FOD MED ANDRE OG ER IKKE FORPLIGTET TIL AT LEVE I EN BESTEMT BOFORM

3.1.2 Uddannelse

Københavns Kommune skal i så høj grad som muligt mødekomme og kompensere for de barrierer personer med handicap udsættes for i forhold til deltagelse i uddannelse.

Københavns Kommune vil derfor sikre, at:

- Alle unge orienteres om de uddannelses- og kompensationsmuligheder de har inden for det etablerede undervisningssystem, i forhold til at deltage i en almen uddannelse med særlig tilrettelagt støtte samt i forhold til at deltage i en særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU).
- Alle unge støttes i at gennemføre den valgte uddannelse.
- Overgangen fra en sektor til en anden i kommunen sker gnidningsfrit for borgeren.

3.1.3 Beskæftigelse

Københavns Kommune vil hjælpe borgere med varige funktionsnedsættelser til at få et aktivt arbejdsliv ved at

forbedre deres muligheder for at komme ind på arbejdsmarkedet eller fastholde tilknytningen hertil.

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS
ARTIKEL 27:

*KOMMUNEN ANERKENDER RETTEN
FOR PERSONER MED HANDICAP TIL AT
ARBEJDE PÅ LIGE FOD MED ANDRE,
HVILKET OMFATTER RETTEN TIL AT
KUNNE TJENE TIL LIVETS OPHOLD VED
BESKÆFTIGELSE, SOM DE SELV FRIT
VÆLGER ELLER PÅTAGER SIG PÅ ET
ARBEJDSMARKED OG I ET*

*ARBEJDSMILJØ, DER ER ÅBENT,
INKLUDERENDE OG TILGÆNGELIGT...*

København vil sikre, at borgere med handicap:

- Anerkendes som en værdifuld arbejdskraft på lige fod med alle andre borgere.
- Har samme muligheder, som borgere uden varige funktionsnedsættelser, for at få del i den livskvalitet, der er forbundet med et aktivt arbejdsliv.
- Øger deres muligheder på arbejdsmarkedet gennem styrkelse af egne ressourcer og kompetencer, herunder gennem tilbud og mulighed for uddannelse.
- Oplever en helhed i kommunens tilbud på tværs af forvaltninger, specielt at den beskæftigelses-, sundheds- og socialt rettede indsats er koordineret og opleves samordnet.

3.1.4 Støtte, social tryghed og koordination

København er landets største kommune, og borgere med handicap er i kontakt med flere forskellige forvaltninger. Det kræver en særlig indsats af sikre sammenhængende sagsbehandlingsforløb.

København vil sikre, at:

- Samspil med borgeren sker så tidligt som muligt, og at der er koordination og kontinuitet – på tværs af sagsbehandlere og livssituationer.
- Der er høj etik i sagsbehandlingen, og at afgørelser er forståelige og begrundede.
- Der er ligeværdighed i mødet mellem kommunen og borgeren.
- Der er tydelig sammenhæng mellem økonomi og serviceniveau, så borgerne ved, hvad de kan forvente af

den sociale indsats.

- Der tilbydes en koordineret indsats for borgere, som har sager i flere forvaltninger.
- De relevante forvaltninger har løbende dialog og et tværgående samarbejde om borgere som serviceres af flere forvaltninger.

3.1.5 Sundhed

Københavns Kommune understøtter borgere med handicap i at føre en så aktiv og selvstændig tilværelse som muligt ved hjælp af kommunens sundhedsrelaterede ydelser og hjælpemidler. Målsætningen er at kommunen, i respekt for forudsætninger og behov hos borgere med handicap, primært leverer ydelser og hjælpemidler, der har en aktiverende karakter, sekundært en understøttende og kompenserende karakter.

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS ARTIKEL 25:
KOMMUNEN SKAL...

*... GIVE PERSONER MED HANDICAP DET SAMME
UDBUD AF SUNDHEDSYDELSER OG –ORDNINGER
AF SAMME KVALITET OG STANDARD GRATIS
ELLER TIL EN OVERKOMMELIG PRIS SOM GIVES
TIL ANDRE...
... GIVE DISSE SUNDHEDSYDELSER SÅ TÆT SOM
MULIGT I LOKALSAMFUND*

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS ARTIKEL 26:
KOMMUNEN SKAL...

*... TRÆFFE EFFEKTIVE OG PASSENDE
FORANSTALTNINGER... FOR AT GØRE DET
MULIGT FOR PERSONER MED HANDICAP AT OPNÅ
OG OPRETHOLDE DEN STØRST MULIGE
UAFHÆNGIGHED, FULD FYSISK, PSYKISK, SOCIAL
OG ERHVERVSMÆSSIG FORMÅEN SAMT FULD
INKLUDERING OG DELTAGELSE I LALLE LIVETS
FORHOLD...*

Københavns Kommune vil sikre, at:

- Individuelle behov hos borgere med handicap indtænkes i de sundhedsrelaterede ydelser, som kommunen tilbyder borgerne, herunder den forebyggende og rehabiliterende sundhedsindsats.
- Borgere med handicap har adgang til hjælpemidler, som understøtter muligheden for, at den enkelte kan føre en så selvstændig tilværelse som muligt.
- Kendskabet til og anvendelsen af hjælpemidler og ny

hjælpemiddelteknologi til borgere med handicap fremmes med henblik på, at borgerne aktiveres, understøttes og kompenseres i henhold til pågældendes forudsætninger og behov.

- Borgere med handicap får tilbud om en forebyggende sundhedsindsats, som er målrettet deres individuelle behov og bidrager til at minimere og forebygge yderligere handicap.

Grundlæggende skal kommunens borgere med handicap have samme sundhedsrelaterede tilbud som andre. Det vil sige sygeplejefaglige ydelser, træning mv. Af praktiske og økonomiske grunde vil Københavns Kommune i visse tilfælde sikre, at denne overordnede målsætning opfyldes gennem etablering af særlige tilbud, frem for at tilpasse et eksisterende tilbud til meget specifikke behov.

3.1.6 Tilgængelighed

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS ARTIKEL 9:
KOMMUNEN SKAL...

... TRÆFFE PASSENDE FORANSTALTNINGER TIL AT SIKRE, AT PERSONER MED HANDICAP PÅ LIGE FOD MED ANDRE HAR ADGANG TIL DE FYSISKE OMGIVELSER OG TRANSPORTMULIGHEDER, DEN INFORMATION OG KOMMUNIKATION, HERUNDER INFORMATIONS- OG KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI OG –SYSTEMER, OG DE ØVRIGE FACILITETER OG TILBUD, DER ER ÅBNE FOR ELLER GIVES TIL OFFENTLIGHEDEN...

Tilgængelighed ved nybyggeri, ombygning og offentlige arealer
Københavns Kommune har ikke hjemmel til at påtvinge tilgængelighed i ombygning, men der skal fortsat rettes fokus på at henstille til forbedring af tilgængeligheden. Ved nybyggeri stiller Bygningsreglementet i vidt omfang krav til tilgængeligheden, men her er fokus på udearealerne også vigtigt.

København skal desuden være en tilgængelig by for alle. Kommunen skal arbejde for, at alle kan færdes trygt, sikkert og på uafhængig vis. Københavns Kommune vil arbejde for tilgængelighed til boliger, butikker og andre private og offentlige bygninger i kraft af sine roller som myndighed, ejer og bygherre.

Endelig vil Københavns Kommune arbejde for at blive en "tilgængelig turistby". Det vil også sige for turister med tilgængelighedshandicap.

København vil derfor:

- Rette fokus på forbedring af tilgængelighed i ombygningssager således, at der ikke skabes fysiske barrierer for den menneskelige mobilitet.
- Arbejde for, at der ikke skabes nye fysiske barrierer for den menneskelige mobilitet i byens rum.
- Prioritere, at indendørs og udendørsarealer i alt nybyggeri bliver tilgængeligt for alle beboere.
- Arbejde for en løbende forbedring af den nuværende tilgængelighed i byen. Byens rum omhandler gader, torve, kommunens servicetilbud pladser og parker herunder naturområder, strande og legepladser.
- At der formidles information til turister om, hvad Københavns Kommune gør for tilgængeligheden i byen.

Adgang til transportnettet

København vil arbejde for en løbende forbedring af:

- Den nuværende tilgængelighed i byen, jf. kommunens politik, "Tilgængelighed for alle"
- Adgangen til transportnettet

Kommunikation og information

Alle borgere har krav på fyldestgørende og lettilgængelig information om kommunens serviceydelser og i forhold til den øvrige information kommunen formidler. Formidlingen bør tage hensyn til den enkeltes funktionsniveau.

København vil sikre

- At der er gode selvbetjeningsløsninger på Københavns Kommunes hjemmeside.
- Webløsninger, der tilstræber fuld tilgængelighed i forhold til oplæsningsfunktion (blinde og sprogsvage) og større skrift (svagt seende).
- At kommunens trestrengede kanalstrategi - digital, telefonisk og personlig indgang – er optimeret i forhold til handicapgruppers adgang til mindst en af de tre kanaler.

3.1.7 Kultur og fritid

Københavns Kommune arbejder aktivt for at fremme borgere med funktionsnedsættelsers involvering i samfundslivet og for at sikre uhindret adgang til kultur- og fritidsaktiviteter. I Københavns Kommune er det vigtigt, at der er tilbud, der sikrer, at alle borgere kan udfolde sig og udnytte deres kreative, kunstneriske og kropslige evner.

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS
ARTIKEL 30:
*KOMMUNEN ANERKENDER RETTEN TIL
AT PERSONER MED HANDICAP ...*

*... KAN TAGE DEL I KULTURLIVET PÅ
LIGE FOD MED ALLE ANDRE
... HAR ADGANG TIL KULTURSTOF,
STEDER FOR KULTURELLE
FORESTILLINGER ELLER TILBUD,
SÅSOM TEATRE, MUSEER, BIOGRAFER,
BIBLIOTEKER OG TURISTTILBUD OG SÅ
VIDT MULIGT HAR ADGANG TIL
MONUMENTER OG STEDER AF
NATIONAL KULTUREL BETYDNING*

København vil sikre, at

- Kultur- og fritidsfaciliteter i videst mulig omfang er tilgængelige for borgere med en eller flere af alle funktionsnedsættelserne beskrevet i FN Konventionen. Det tilstræbes at forbedre tilgængeligheden i både eksisterende og fremtidige kultur- og fritidsfaciliteter. Indsatsen sker ud fra en prioritering i henhold til Københavns Ejendommens analyse af tilgængelighedsforhold fra 2009 og i sammenhæng med den generelle genopretning af kultur- og fritidsfaciliteterne.
- Der fortsat laves kultur- og fritidsaktiviteter målrettet borgere med funktionsnedsættelse, samt sikres støtte til at indgå i ordinære tilbud.

3.2 Målsætninger for udvalgte grupper

Der er en række grupper, som af forskellige årsager er særligt sårbare, eller som på grund af forvaltningsstrukturen er særligt udsat, og hvor der er vigtigt, at Københavns Kommune sætter fokus på at sikre imødekommelse af gruppernes behov.

3.2.1 Børn og unge med handicap

Københavns Kommune skal så vidt muligt sikre, at der er de rigtige tilbud til alle børn og unge, og at der arbejdes på, at alle børn og unge oplever, at de trives og udvikles i de fællesskaber, de er en del af. Desuden skal der arbejdes målrettet på, at så mange børn og unge som muligt kan inkluderes i de almene tilbud, der er på området.

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS
ARTIKEL 3:

*KONVENTIONENS GENERELLE PRINCIP
MEDFØRER BLANDT ANDET...*

*RESPEKT FOR DE
UDVIKLINGSMULIGHEDER, SOM BØRN
MED HANDICAP HAR, SAMT RESPEKT
FOR DERES RET TIL AT BEVARE DERES
IDENTITET*

København vil sikre, at:

- Der skabes den bedst mulige ramme for at støtte børn og unge med handicap i at blive ligeværdige deltagere i fællesskaber, hvor de trives og udvikles.
- Der skabes åbne og udviklingsorienterede miljøer for alle børn og unge, hvori de sikres faglig, personlig og social udvikling.
- De inkluderende fleksible tilbud på almenområdet imødekommer alle børn og unges forskellige behov og dermed medvirker til, at flere børn og unge med handicap forbliver på almenområdet.
- Der i videst muligt omfang sikres tilgængelighed, samt at muligheden for tilgængeligheden løbende udbygges i forhold til institutionernes udformning og indretning.

For de børn og unge med handicap, der ikke kan indgå i almenmiljøer, skal der være specialiserede tilbud uden for normalområdet, der modsvarer deres behov. De specialiserede tilbud skal tilrettelægges, så der ydes en målrettet og kvalificeret indsats i forhold til det handicap, som de børn og unge, der visiteres til tilbuddet har.

København vil sikre, at:

- Der er specialiserede tilbud til børn og unge med handicap i daginstitutioner, skole og fritidstilbudsregi.
- Der er specialiserede tilbud til børn og unge med

- handicap og deres familier i døgn- og aflastningstilbud.
- Der ydes kvalificeret rådgivning og vejledning til familier med børn og unge med handicap.

3.2.2 Overgang fra barn til voksen

Københavns Kommune vil arbejde for, at indsatsen over for unge med et handicap er koordineret, således at overgangen fra barn til voksen bliver så sammenhængende som muligt.

Københavns Kommune vil derfor arbejde for, at:

- Der skabes muligheder for, at den unge enten får mulighed for at få et job eller en relevant ungdomsuddannelse.
- Indsatsen gennemføres samtidig med den nødvendige social- og sundhedsmæssig støtte samt øvrige kompenserende foranstaltninger, så den unge i så høj grad som muligt får et liv på lige fod med andre unge.

3.2.3 Når du bliver ældre

I forbindelse med at borgeren fylder 65 år, sker der ændring af en række lovbestemte forhold, herunder bortfald af eventuelle sociale pensioner ved overgang til almindelig folkepension.

En række handicapkompenserende ydelser gives som udgangspunkt kun til under 65-årige. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Socialforvaltningen har imidlertid samarbejdsaftaler som sikrer, at borgere med handicap fortsat kan modtage disse handicapkompenserende ydelser efter det fyldte 65. år.

Tillige håndteres en række overlappende opgaver vedrørende blandt andet hjemmehjælpsydelser, hjemmesygeplejeydelser, dagtilbud, midlertidige døgntilbud samt genoptræning i samarbejdsfora mellem de to forvaltninger.

Københavns Kommune vil arbejde med at sikre, at:

- Borgere med handicap oplever sammenhængende forløb ift. visitation til og levering af ydelser fra kommunen, uanset karakteren af borgerens handicap, alder, livsfase, bosted mv.
- Problemstillinger ift. forvaltningernes opgavevaretagelse, som er relateret til hvorvidt borgeren er folkepensionist eller ej, afdækkes og adresseres

løbende.

3.3 Interne målsætninger i Københavns Kommune

3.3.1 Oplysning om handicapgruppernes behov og mangfoldighed

En barriere i forhold til at sikre hensyntagen til handicapgruppernes behov er utilstrækkelig viden og uopmærksomhed samt et til tider unuanceret samfundsbillede af mennesker med handicap.

København arbejder for, at:

- Kendskab til de forskellige handicapgrupper og at deres respektive behov udbredes, så der i de enkelte ydelser og services tages de nødvendige hensyn.
- Arbejde for at forståelsen af mennesker med handicap nuanceres, da gruppen er mangfoldig.

3.3.2 Tværgående, intern rådgivning

København vil sikre, at:

- Medarbejderne får øget kendskab til forvaltningernes relevante eksperter på handicapområdet, herunder eksempelvis kendskab til tilgængelighed, til de forskellige behov mv. med henblik på at kvalificere beslutninger.
- Størstedelen af medarbejderne i kommunen ved, hvad tilgængelighed er, og at fokus på tilgængelighed bliver en naturlig del af medarbejdernes opgaveløsning.

Københavns Borgerrådgiver har en direkte kontakt til borgere, som støder på udfordringer i mødet med kommunen. Borgerrådgiveren spiller derfor en væsentlig rolle i forhold til at udvikle kommunens indsats og service.

København vil derfor sikre, at:

- Borgerrådgiverens kontakt til borgere med handicap giver input til en løbende udvikling og kvalificering af forvaltningernes indsats.

3.3.3 Rekruttering og fastholdelse i Københavns Kommune

Mennesker med handicap skal have mulighed for beskæftigelse på arbejdsmarkedet, så vidt muligt ved integration på det ordinære arbejdsmarked. Københavns Kommune skal som arbejdsplads bidrage til denne målsætning.

København vil arbejde for, at:

- Kommunen i sin egenskab af arbejdsgiver skaber gunstige betingelser for beskæftigelse af mennesker med funktionsnedsættelse og for fastholdelse af ansatte, der pådrager sig et handicap.
- Kommunen internt opbygger retningslinjer og kendskab til muligheder og støtteordninger til at ansætte mennesker med handicap.
- Kommunens hensigter om at være en attraktiv arbejdsplads for mennesker med handicap skal kommunikeres ud til offentligheden.

3.3.4 Sektoransvar og mainstreaming

Formålet med mainstreaming af handicapområdet er, at indtænke og integrere handicapaspektet i al politik og planlægning på det kommunale niveau, så handicapaspektet bliver en del af den "almindelige" kommunale praksis.

Mainstreaming af handicapområdet understøtter sektoransvarlighedsprincippet, idet kommunen skal sikre at borgere med handicap behandles lige med ikke-handicappede borgere. Ved i højere grad at integrere handicapaspektet i kommunens arbejde, understøttes, at mennesker med et handicap på lige fod kan drage nytte af kommunens ydelser og service.

Københavns Kommune vil arbejde for, at:

- Mainstreame handicapaspektet i kommunens planlægning og forvaltning.
- Anvende konkrete værktøjer til mainstreaming af handicapområdet.

4. Principper for handicapindsatsen

Københavns Kommune har defineret en række principper, som skal være styrende for indsats og service i forhold til borgere med handicap. Principperne gælder for hele kommunen og dermed alle kommunens forvaltninger. Det betyder, at alle kommunens medarbejdere er forpligtet til at møde og servicere borgere med handicap med afsæt i disse principper.

Blandt andet bygger Københavns handicappolitik på principperne i den landsdækkende, danske handicappolitik formuleret på baggrund af FN's standardregler for ligebehandling af handicappede fra 1993.

Den danske handicappolitiks fire principper:

- Kompensation
- Sektoransvarlighed
- Ligebehandling
- Solidaritet

(Handlingsplan for handicapområdet, Regeringen 2003)

4.1 Kompensation

Kompensationsprincippet er et fundamentalt princip på handicapområdet. Kompensation betyder, at samfundet tilbyder mennesker, der har en funktionsnedsættelse, en række ydelser og hjælpeforanstaltninger med det formål at afhjælpe eller begrænse konsekvenserne af den nedsatte funktion. Ydelser og hjælpeforanstaltninger kan være både midlertidige eller langvarige afhængigt af behov. Københavns Kommune arbejder for at understøtte udviklingen at det enkelte menneske, således det i vidst muligt omfang bliver i stand til at være selvhjulpne.

Som beskrevet indledningsvist er kompensation et nøglebegreb, da det er herigennem, at vi ligestiller mennesker med handicap.

4.2 Sektoransvar

Sektoransvarlighedsprincippet indebærer, at den myndighed, organisation eller virksomhed, som har ansvaret for at levere ydelser, tjenester eller service til borgerne i almindelighed, har en tilsvarende forpligtelse til at sikre og finansiere, at disse ydelser, tjenester eller services er tilgængelige for mennesker med et handicap.

Sektoransvar er tæt forbundet med kompensationsprincippet på den måde, at det er sektoransvarsprincippet, der regulerer, hvem der er ansvarlig for at stille den nødvendige kompensation til rådighed.

Sektoransvarsprincippet betyder derfor, at alle forvaltningerne i Københavns Kommune har ansvaret for, at indsatsen i den pågældende forvaltning også er målrettet mennesker med handicap, herunder at den er tilgængelig.

Dette medfører samtidig, at der skal sikres en helhedsorientering i forhold til den enkelte borger, som har en sag i eller har kontakt med flere forvaltninger. Handicappolitikken skal bidrage til at sikre denne helhedsorientering.

Sektoransvarlighedsprincippet gælder også private aktører. Københavns Kommune skal være med til at oplyse om dette ansvar og understøtte virksomhederne i at efterleve deres sektoransvar, herunder skabe plads til mennesker med handicap.

4.3 Ligebehandling

Ligebehandling er et centralt princip i en handicappolitik, lige som det er et af principperne i den danske handicappolitik.

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS ARTIKEL 5:
KOMMUNEN SKAL...

... FORBYDE ENHVER DISKRIMINATION PÅ GRUND AF ET HANDICAP OG SKAL SIKRE PERSONER MED HANDICAP LIGE OG EFFEKTIV RETLIG BESKYTTELSE MOD DISKRIMINATION AF ENHVER GRUND

... SÆRLIGE FORANSTALTNINGER, DER ER NØDVENDIGE FOR AT FREMSKYNDE ELLER OPNÅ REEL LIGHED FOR PERSONER MED HANDICAP, ANSES IKKE FOR DISKRIMINATION.

Ligebehandling er ikke det samme som ensbehandling. Nogle gange skal man behandle mennesker forskelligt for at stille dem lige.

Der er to måder at bryde med ligebehandlingsprincippet:

- Ved at anvende *forskellige* regler i *sammenlignelige* situationer (forskelsbehandling)
- Ved at anvende *samme* regler i *forskelligartede*

situationer (når mennesker, der har forskellige behov eller forudsætninger, bliver behandlet ensartet og derfor ender med at få et forskelligt udbytte)

Ligebehandling kræver fleksibilitet og tilpasning. Mennesker med handicap har forskellige behov, og standardiserede regler og retningslinier kan ikke altid rumme disse forskelligartede behov. Princippet om ligebehandling medfører derfor, at mødet mellem kommunen og borgeren skal leve op til de grundlæggende regler og rettigheder og skal imødekomme borgernes særlige behov.

Dette kræver, at der lægges lige så meget vægt på baggrunden for de oprindelige hensyn bag lovgivningen, som på de standardiserede arbejdsgange og retningslinier, der konkret arbejdes ud fra i kommunen. Desuden skal der løbende gennem organisering af arbejdet, kompetenceudvikling af medarbejderne og anerkendelse af medarbejdernes indsats sikres synliggørelse af de gode eksempler på en borgertilpasset sagsbehandling.

4.4 Solidaritet

Solidaritetsprincippet betyder, at handicapkompenserende ydelser og støtteforanstaltninger finansieres af det offentlige, og derfor som udgangspunkt er gratis, eller at udgifterne ikke overstiger prisen på de øvrige tilbud i kommunen.

4.5 Ligeværd, anerkendelse og personlig autonomi

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS
ARTIKEL 3:
KOMMUNENS SKAL SIKRE...

... RESPEKT FOR MENNESKETS
NATURLIGE VÆRDIGHED,
PERSONLIGE AUTONOMI,
HERUNDER FRIHED TIL AT
TRÆFFE EGNE VALG, OG

UAFHÆNGIGHED AF PERSONER

Ligeværd og anerkendelse er i mødet mellem kommunen og borgeren. Mødet mellem borgeren og kommunen er præget af det paradoks, at kommunens udgangspunkt er professionelt, hvor borgerens er personligt. Denne forskel skal imødekommes gennem respekt og kendskab til borgerens situation.

Vægten på den personlige autonomi skal findes i indholdet af og valget mellem kommunens ydelser og tilbud. Borgere med handicap skal have valgmuligheder og mulighed for at træffe

egne beslutninger.

4.6 Synliggørelse og bevidstgørelse

Bevidstgørelse handler om at oplyse og informere om personer med handicap, at udrydde fordomme og stereotyper og gøre opmærksom på kompetencer og ressourcer hos mennesker med handicap, så selve handicappet eller funktionsnedsættelsen ikke bliver den fremtrædende del ved mennesket.

UDDRAG FRA FN-KONVENTIONENS ARTIKEL 8:
KOMMUNENS SKAL BIDRAGE TIL...

*... AT ØGE BEVIDSTHEDEN I HELE SAMFUNDET,
HERUNDER I FAMILIEN, OM PERSONER MED
HANDICAP, OG AT SKABE RESPEKT FOR DE
RETTIGHEDER OG DEN VÆRDIGHED, DER TILKOMMER
PERSONER MED HANDICAP*

*... AT BEKÆMPE STEREOTYPER, FORDOMME OG
SKADELIG PRAKSIS I FORHOLD TIL PERSONER MED
HANDICAP...*

*... AT FREMME BEVIDSTHEDEN OM EVNER HOS OG
BIDRAG FRA PERSONER MED HANDICAP*

Dette betyder, at kommunen skal bidrage til at fjerne barrierer i samfundet, som opretholdes gennem myter og fordomme.

Synliggørelse hænger sammen med bevidstgørelse.

Kommunens politikker, ydelser og tilbud skal forholde sig til, hvordan man tager højde for mennesker med handicap. Det betyder ikke, at samtlige af kommunens tiltag skal tage hensyn til handicapgrupperes behov – det er blot vigtigt, at det synliggøres, når man ikke gør. Dette er vigtigt for at italesætte de indirekte diskriminationer, som sker som følge af uvidenhed og uopmærksomhed.

Lige så vigtigt er det at informere om, hvor der findes relevante oplysninger, vejledninger, hjælpemidler mv. til borgere med handicap.

4.7 Inklusion og specialisering

Inklusion og specialisering er umiddelbart to modsatrettede principper. Det bærende princip er, at alle så vidt muligt skal inkluderes – i folkeskolen, på uddannelsen, i arbejdslivet mv. Dog skal der være kvalificerede, specialiserede tilbud til de mennesker, der har behov for dette.

5. Kilder

FN's Handicapkonvention

FN's standardregler for ligebehandling af handicappede

Handleplan for handicapområdet, Regeringen 2003

Københavns Borgerrådgers Årsberetning, 2008

Særanalyse af københavnere og handicap lavet for

Socialforvaltningen, Steen Bengtsson, SFI, 2009

Bilag. Kompensation og handicapgrupper

Bilaget er tilgængeligt på kommunens hjemmeside:

<http://www.kk.dk/Borger/DetSocialeOmraade/Handicap/PlanerOgPolitikker.aspx>